

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук

ЗАТВЕРДЖЕНО

Механіко-технологічний факультет
12 червня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Галузь знань: J «Транспорт та послуги»
Спеціальність: J8 «Автомобільний транспорт»
Освітня програма: «Автомобільний транспорт»
Факультет: Механіко-технологічний
Розробники: к.і.н., доцент Хвіст В.О.

Київ – 2025

Опис навчальної дисципліни «Історія української державності»

Навчальна дисципліна «Історія української державності» відноситься до обов'язкових компонент циклу загальної підготовки. Дисципліна поділена на два змістових модулі.

В межах вивчення навчальної дисципліни «Історія української державності» здобувачі освіти мають можливість ознайомитись з процесами, явищами, історичними фактами, закономірностями й особливостями історичного розвитку державотворення на теренах України в період від давніх часів до наших днів.

Студенти вмітимуть синтезувати набуті знання та застосовувати їх у повсякденні, для орієнтації у суспільно-політичному житті; формувати власну позицію щодо актуальних політичних проблем сьогодення; самостійно осмислювати закономірності історичного розвитку. Основним завданням дисципліни є використання новітніх здобутків вітчизняної історичної науки; гуманістичної спрямованості та орієнтованості на пріоритет загальнолюдських цінностей.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	бакалавр	
Спеціальність	J8 Автомобільний транспорт	
Освітня програма	Автомобільний транспорт	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	90	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	—	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	1	1
Семестр	1	1
Лекційні заняття	15 год.	4 год
Практичні, семінарські заняття	15 год.	8 год
Лабораторні заняття	—	
Самостійна робота	60 год.	78 год
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	2 год.	1 год

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета — послідовне вивчення державно-політичного, соціально-економічного, духовного, етнічного, культурного розвитку українського народу в контексті розвитку світової цивілізації з урахуванням профілю університету.

Завдання — це формування цілісного уявлення про розвиток українського народу та держави, розвиток національної свідомості, патріотизму й громадянської відповідальності, аналіз закономірностей державотворення та досвіду минулого для розв'язання сучасних проблем, а також усвідомлення ролі України у світовій історії.

Ключові аспекти включають вивчення етапів державності, впливу історичних факторів, розвиток історичного мислення та критичного аналізу, а також розуміння спадкоємності від Київської Русі до сучасної України.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері автомобільного транспорту або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів технічних наук, економіки та управління і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 4. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 8. Розуміти і застосовувати у професійній діяльності нормативно-правові та законодавчі акти України, міжнародні нормативні документи, Правила технічної експлуатації автомобільного транспорту України, інструкції та рекомендації з експлуатації, ремонту та обслуговування автомобільних транспортних засобів, їх систем та елементів.

ПРН 25. Презентувати результати досліджень та професійної діяльності фахівцям і нефахівцям, аргументувати свою позицію.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							заочна форма					
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Змістовий модуль 1. <i>Українська державність: витоки, форми, тенденції</i>													
Вступ до курсу «Історія української державності». Генеза української державності в епоху середньовіччя: наукова полеміка	1, 2	12	2	2			8	13		1			12
Литовсько- польський період української історії. Козацько-гетьманська держава (сер. XVII ст. – кін. XVIII ст.)	3 ,4	12	2	2			8	14	1	1			12
Відродження ідеї	5, 6	12	2	2			8	14	1	1			12

українського національного самовизначення та державності в XIX ст. Нові тенденції в суспільно- політичному житті України на початку XX ст.													
Разом за змістовим модулем 1	36		6	6			24	41	2	3			36
Змістовий модуль 2. На шляху до відродження державності (XX – поч. XXI ст.)													
Українська революція та альтернативи державотворення (1917-1921 рр.). Радянська форма державності в Україні в умовах тоталітаризму	7, 8	14	2	2			10	14	1	1			12
Україна і друга світова війна: нова парадигма. Зміни в політичному житті України (др. пол. 40– 80-х рр. XX ст.)	9, 10	14	2	2			10	14	1	1			12
Особливості державотворчих процесів в незалежній Україні.	11, 12	14	2	2			10	14		2			12
Україна і світ: геополітичний фактор в історичній ретроспективі	13, 14, 15	12	3	3			6	7		1			6
Разом за змістовим модулем 2	54		9	9			36	49	2	5			42
Усього годин	90		15	15			60	90	4	8			78
Курсовий проект	–		–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Усього годин	90		15	15			60	90	4	8			78

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Вступ до курсу «Історія української державності». Генеза української державності в епоху середньовіччя: наукова полеміка	2
2.	Литовсько- польський період української історії. Козацько- гетьманська держава (сер. XVII ст. – кін. XVIII ст.)	2
3.	Відродження ідеї українського національного самовизначення та державності в XIX ст. Нові тенденції в суспільно- політичному житті України на початку XX ст.	2
4.	Українська революція та альтернативи державотворення (1917-1921 рр.). Радянська форма державності в Україні в	2

	умовах тоталітаризму	
5.	Україна і друга світова війна: нова парадигма. Зміни в політичному житті України (др. пол. 40– 80-х рр. XX ст.)	2
6.	Особливості державотворчих процесів в незалежній Україні.	2
7.	Україна і світ: геополітичний фактор в історичній ретроспективі	3

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Державотворчі традиції на території України в стародавню добу: гіпотези та докази. Державотворчі традиції Княжої доби	2
2	Українські землі у складі іноземних держав XIV – I пол. XVII ст. Українська державність в II половині XVII ст.	2
3	Функціонування державних механізмів на українських землях у XVIII ст. Суспільно-політичний рух в Україні у XIX ст.	2
4	Національно-демократичні сили в боротьбі за українську державність (поч. XX ст.). Боротьба за відновлення державності українського народу (1917–1921 рр.)	2
5	Суспільно-політичний розвиток українських земель у міжвоєнний період. Проблеми української державності в роки Другої світової війни	2
6	Суспільно-політичні трансформації в Україні (1945–1991 рр.). Теорія та практика державного будівництва в умовах незалежності України	2
7	Українська держава на сучасному етапі.	3
Разом		15

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Первісне суспільство і перші державні утворення на території України. Східні слов'яни. Зародження української державності. Київська Русь.	8
2	Галицько-Волинська держава – спадкоємиця Київської Русі. Українські землі у складі Великого князівства Литовського та інших держав. Українські землі у складі Речі Посполитої (II пол. XVI ст. – I пол. XVII ст.).	8
3	Виникнення українського козацтва. Запорозька Січ. Українська національна революція середини XVII ст. і становлення козацької державності. Наступ царизму на козацьку державність, правобережні та західноукраїнські землі під владою Польщі в другій половині XVII-XVIII ст.	8
4	Українські землі у складі Російської та Австрійської імперії	10

	(кін. XVIII – I пол. XIX ст.). Україна у другій половині XIX ст. Українське національне відродження. Український культурно-національний рух. Україна на початку XX ст. (1900 р. – лютий 1917 р.).	
5	Українська національно-демократична революція 1917-1920 рр. Економічний та соціально-політичний стан України в 20-30-х роках XX ст.	10
6	Друга світова війна (1939-1945 рр.).	10
7	Україна в роки відбудови і подальшого розвитку народного господарства (1945-1950 рр.). Соціально-економічні та політичні процеси в Україні в другій половині 50-х – середині 80-х років. Поглиблення кризи тоталітаризму в СРСР і проголошення незалежності України (1985-1991 рр.).	6
Разом		60

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- залік;
- модульні тести;
- реферати;
- інші види.

7. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод;
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань);
- інші види.

8. Оцінювання результатів навчання

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Тема	Години (лекції/лабораторні, практичні, семінарські)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
1 семестр				
Модуль 1 Українська державність: витоки, форми, тенденції				
Вступ до курсу. Генеza української державності в епoxy	2 / 2	Знати: основні концепції походження української державності.	Семінарське обговорення, самостійна робота.	Поточний контроль

середньовіччя		Розуміти: закономірності державотворчих процесів у Середньовіччі. ПРН: РН8, РН25		
Литовсько- польський період. Козацько- гетьманська державна	2 / 2	Знати: етапи розвитку козацької державності. Аналізувати: особливості політичної системи Гетьманщини. ПРН: РН8, РН25	Аналіз історичних джерел, реферат.	Оцінювання
Українське національне відродження XIX ст. Початок XX ст.	2 / 2	Розуміти: чинники формування національної свідомості. Формувати: аргументовану громадянську позицію. ПРН: РН25	Есе, дискусія.	Поточний контроль
1 семестр				
Модуль 2 На шляху до відродження державності (XX – поч. XXI ст.)				
Українська революція 1917– 1921 рр. Радянська форма державності	2 / 2	Знати: основні моделі державотворення початку XX ст. Аналізувати: альтернативи розвитку української державності. ПРН: РН8, РН25	Семінар, аналітичне завдання.	Поточний контроль
Україна у Другій світовій війні та повоєнний період	2 / 2	Розуміти: вплив глобальних конфліктів на українську державність. ПРН: РН25	Усне опитування, реферат.	Оцінювання

Державотворчі процеси в незалежній Україні	2 / 2	Аналізувати: сучасні політичні та правові процеси. Формувати: відповідальну громадянську позицію. ПРН: РН8, РН25	Дискусія, презентація.	Поточний контроль
Україна і світ: геополітичний вимір	3 / 3	Розуміти: місце України у світовому політичному просторі. ПРН: РН25	Аналітичне есе, публічний виступ.	Оцінювання
Всього за 1 семестр				70
Екзамен				30
Всього за курс				100

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	<i>НАПРИКЛАД:</i> роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	<i>НАПРИКЛАД:</i> списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	<i>НАПРИКЛАД:</i> відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (все методичне забезпечення – лекційний матеріал, опис лабораторних робіт та завдання для самостійної роботи є на електронних носіях і в електронних навчальних курсах – <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1704>)
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти;

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Історія держави і права України : підручник / В. Д. Гончаренко, В. М. Єрмолаєв, В. О. Рум'янцев та ін. ; за ред. В. Д. Гончаренка. – Харків : Право, 2019. – 552 с.
2. Дещинський Л.Є. та ін. Історія України та її державності. Курс лекцій: Навч. посібник / Л.Є. Дещинський, С.В. Терський, І.Я. Хома, В.М. Тарабан, Р.Д. Зінкевич, Я.Я. Денісов, І.О. Гаврилів, І.В. Буковський, А.Я. Нагірняк. – Львів: Видавництво Національного університету “Львівська політехніка”, 2009. – 476 с.
3. Історія української державності [Текст] : навч. посібник / С. Д. Гелей та ін. ; Центр. спілка споживч. т-в України ; Львів. торг.-економ. ун-т 2022. – 412 с.
4. Історія української державності та культури: курс лекцій / Є.В. Перегуда, І-В.Ф. Деревінський, П.О. Дьомкін та ін. Київ – Тернопіль: КНУБА, Ф-ОП Шпак В.Б., 2024. 92 с.